

Toni Meštrović: *Umetanje/Interleaving*, zvučna instalacija zatvorenog kruga

2.9.2022., Kibla, Maribor

Rast elektroničkog nadzora u vremenu informacijske revolucije, postao je jedna od središnjih tema kritike društvene kontrole. Pod krinkom regulacije sigurnosti građana, nadziranje se iz neposrednog kontroliranog i ograničenog prostora proširilo na javni prostor. U *rizičnom društvu* pojedinac je pod pritiskom odgovornosti da učinkovito savladava i upravlja nesigurnostima. Raspirivanje straha kao opće mjesto medijske retorike, indirektno potiče ljude da vjeruju elektroničkom oku. U doba globalnih gospodarskih promjena i asimilacije novih modela društvene segregacije i polarizacije.

Oprilike od ovih premisa polazi Toni Meštrović u seriji izložbi *Hakiranje sustava* (2018.), *Nadziranje nadzora* (2020.) i *Prisluškivanje* (2022.), u kojima se bavi istraživanjem tehnologije videonadzora, bilo kao tehničkog alata, bilo njegovih društvenih implikacija. Pritom ga moć nadzirućeg pogleda zanima isto koliko i njegove stranputice, utvare i slabosti o kojima se rijetko raspravlja i u svakidašnjem životu ne propituje. Svjestan da ljudi praćeni uličnim nadzornim sustavima promatraču uglavnom ostaju nepoznati, i da oni koji gledaju ekrane nisu u mogućnosti sustavno identificirati i klasificirati ljude u javnom prostoru, Meštrović je sklon zaključiti kako je nadzor sam po sebi redundantan, i kako prava prijetnja ne predstavlja motrenje drugih. Posrijedi je nešto posve drugo, što je najlakše objasniti često citiranom rečenicom “nadzor proizlazi iz rasporeda pojedinaca u prostoru” (M. Foucault, *Nadzor i kazna*, 1977.) koja između ostalog, pojašnjava da moć nadzirućeg pogleda leži u njegovoj sposobnosti da potakne konformizam. Jer osjećaj da smo pod prismotrom, stvara osjećaj da smo potencijalni prekršitelji. Znanje da postoje informacije koje su spremne svjedočiti u nekom budućem vremenu, dovoljne su da naše misli progone tjeskobom okrivljenika. Percepcijske zamke koje sustav nadzora neprestano proizvodi, predmet su interesa medijskog istraživanja Tonija Meštrovića i razlog da propita njezine slijepe ulice i ekstaze, izokrene nepoznato u poznato, a sve u cilju senzoričkog iskustva okoline u kojoj živimo. Zato prisvajanje strukture nadzornog sustava, za Meštrovića ima značaj daljnjeg rada na neistraženim mogućnostima *zatvorenog kruga*, ali za razliku od netom spomenutih, prethodnih radova, u kojima je okosnicu činio sustav nadzornih kamera, u mariborskoj epizodi radi isključivo s medijem zvuka. Koristeći njegovu neopipljivost, nematerijalnost i nevidljivost, potpomaže ideju fizičkog odsustva promatrača karakterističnog za nadzorni sustav. Sedam usmjerenih zvučnika raspoređena u dva zatvorena kruga od kojih je jedan umetnut u drugi, odašilju zvuk kojeg preko mikrofona primaju iz okolnog prostora, stvarajući

uvjete za zvučno iskustvo koje održava zvučni *feedback*. Usprkos tehničkoj stabilnosti instalacije, ishod je nepredvidiv. Izgledno je da će se dogoditi *mikrofonija* koja bi zvučnu formu trebala održavati na životu bez pomoći posjetitelja koji zauzimaju ulogu slušatelja-promatrača. Ostaje međutim neizvjesno, hoće li instalacija uspjeti probiti granicu zacrtane sheme i premašiti očekivanja. Hoće li nas iznenaditi?

Sabina Salamon